

ತರಗತಿ : 10ನೇ ತರಗತಿ

ಪಾಠದ ಹೆಸರು : ವ್ಯಕ್ತಿಸಾಕ್ಷಿ

ಕೃತಿಕಾರರ ಹೆಸರು : ದುರ್ಗಸಿಂಹ

ಕವಿ ಪರಿಚಯ : -

ದುರ್ಗಸಿಂಹ : ದುರ್ಗಸಿಂಹನು ಕ್ರಿ . ಶ . ಸುಮಾರು ೧೦೩೧ ರಲ್ಲಿ ಕಿಸುಕಾಡು ನಾಡಿನ ಸಯ್ಯಡಿಯಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದನು . ಇವನು ಒಂದನೆಯ ಜಗದೇಕಮಲ್ಲನ ಆಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ದಂಡನಾಯಕನೂ ಸಂಧಿವಿಗ್ರಹಿಯೂ ಆಗಿದ್ದನು . ಮತಧರ್ಮ ಸಮನ್ವಯನಾದ ಈತ ಸಯ್ಯಡಿಯಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ಹರಿಹರ ಭವನಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದ್ದಾನೆ . ಈತನು ' ಕರ್ನಾಟಕ ಪಂಚತಂತ್ರ ' ಎಂಬ ಚಂಪೂ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾನೆ .

ಅ] ಒಂದು ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿ ,

1. ಧರ್ಮಾಧಿಕರಣರು ವಟವೃಕ್ಷದ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಏಕೆ ಬಂದರು ?

ದುಷ್ಟಬುದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಧರ್ಮಬುದ್ಧಿಯ ನಡುವಿನ ವ್ಯಾಜ್ಯವನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಲು , ವ್ಯಕ್ತಿಸಾಕ್ಷಿಯನ್ನು ಕೇಳಲು ಧರ್ಮಾಧಿಕರಣರು ವಟವೃಕ್ಷದ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬಂದರು .

2. ' ವ್ಯಕ್ತಿಸಾಕ್ಷಿ ' ಕತೆಯನ್ನು ಯಾವ ಕೃತಿಯಿಂದ ಆರಿಸಲಾಗಿದೆ ?

' ವ್ಯಕ್ತಿಸಾಕ್ಷಿ ' ಕತೆಯನ್ನು ದುರ್ಗಸಿಂಹನ ' ಕರ್ನಾಟಕ ಪಂಚತಂತ್ರ ' ಕೃತಿಯಿಂದ ಆರಿಸಲಾಗಿದೆ .

3. ಧರ್ಮಾಧಿಕರಣರು ಏಕೆ ವಿಸ್ಮಯ ಹೊಂದಿದರು ?

ದುಷ್ಟಬುದ್ಧಿಯು " ಆ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಹೊನ್ನನ್ನು ಇಡುವಾಗ ಈತ ಮತ್ತು ನಾನು ಅಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ ಯಾರು ಮನುಷ್ಯರು ಇರಲಿಲ್ಲ . ಆ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ಆಲದ ಮರವೇ ಸಾಕ್ಷಿ " ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದನ್ನು ಕೇಳಿ ಧರ್ಮಾಧಿಕರಣರು ವಿಸ್ಮಯ ಹೊಂದಿದರು .

4. ಧರ್ಮಬುದ್ಧಿಯು ತನ್ನ ಬೆಳಗಿನ ಹೊತ್ತನ್ನು ಹೇಗೆ ಕಳೆದನು ?

ಧರ್ಮಬುದ್ಧಿಯು ತನ್ನ ಬೆಳಗಿನ ಹೊತ್ತನ್ನು ದೇವರು , ಗುರುಗಳು , ವೇದಾಧ್ಯಯನ ನಿರತರನ್ನು ಪೂಜೆ ಮಾಡುತ್ತ ಕಳೆದನು .

5. ದುಷ್ಟಬುದ್ಧಿಯು ಧರ್ಮಬುದ್ಧಿಯ ಮೇಲೆ ಯಾವ ಆರೋಪವನ್ನು ಹೊರಿಸಿದನು ?

ದುಷ್ಟಬುದ್ಧಿಯು ಧರ್ಮಬುದ್ಧಿಯ ಮೇಲೆ ಹೊನ್ನಿನ ಕಳ್ಳತನದ ಆರೋಪವನ್ನು ಹೊರಿಸಿದನು .

ಆ] ಮೂರು / ನಾಲ್ಕು ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿ .

1. ಧರ್ಮಾಧಿಕರಣರು ವಟವೃಕ್ಷಕ್ಕೆ ಏನು ಹೇಳಿದರು ?

ಧರ್ಮಾಧಿಕರಣರು ವಟವೃಕ್ಷಕ್ಕೆ " ನೀನಾದರೋ , ಯಕ್ಷಾದಿ ದಿವ್ಯ ದೇವತೆಗಳು ವಾಸ ಮಾಡುವಂತಹ ಮತ್ತು ಅವರಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡುವಂತಹವನು ಆಗಿದ್ದೀಯಾ , ಆ ಕಾರಣದಿಂದ ನಿನ್ನನ್ನು ಸಾಕ್ಷಿ ಮಾಡಿ ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದೇವೆ , ನೀನು ತಪ್ಪದೆ ಸಾಕ್ಷಿಯನ್ನು ನುಡಿ " ಎಂದು ಹೇಳಿದರು .

2. ಧರ್ಮಬುದ್ಧಿಗೆ ದುಷ್ಟಬುದ್ಧಿಯು ಯಾವ ಸಲಹೆಯಿತ್ತನು ?

ಅರ್ಧರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಧರ್ಮಬುದ್ಧಿಯು ದುರ್ಬುದ್ಧಿಯಾದ ದುಷ್ಟಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಕರೆದು , " ಚಿನ್ನವನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳೋಣ " ಎಂದಾಗ ದುಷ್ಟಬುದ್ಧಿಯು ಪಾಪಬುದ್ಧಿಯವನಾಗಿ " ನಾವು ಈ ಹೊನ್ನನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಂಡು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ವೇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಇರುವವರಲ್ಲ . ಮತ್ತೆ ವ್ಯಾಪಾರಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ . ಆಕಾರದಿಂದ ನಿನಗೂ ನನಗೂ ಖರ್ಚಿಗೆ ತಕ್ಕಷ್ಟು ಹೊನ್ನನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು , ಉಳಿದ ಹೊನ್ನೆಲ್ಲವನ್ನು ಇಲ್ಲಿಯೇ ಇಟ್ಟು ಬಿಡೋಣ " ಎಂದು ಸಲಹೆಯಿತ್ತನು ,

3. ದುಷ್ಟಬುದ್ಧಿಯು ತನ್ನ ತಂದೆಗೆ ಏಕಾಂತದಲ್ಲಿ ಏನೆಂದು ಹೇಳಿದನು ?

ದುಷ್ಟಬುದ್ಧಿಯು ತನ್ನ ತಂದೆಯ ಕೈ ಹಿಡಿದು , ಏಕಾಂತ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ " ನಿನ್ನ ಒಂದು ಮಾತಿನಿಂದ ನಮ್ಮ ಕಷ್ಟಗಳೆಲ್ಲವೂ ಪರಿಹಾರವಾಗಿ , ಹಲವು ಕಾಲ ಹಸಿಯದ ಉಟಮಾಡಿ ಬಾಳುವಂತಹ ಸಾಧನೆಯನ್ನು ಮಾಡಬಹುದು . ನೀನು ಆ ಮರದ ಪೊಟರೆಯಲ್ಲಿ ಅಡಗಿದ್ದು , ಧರ್ಮಬುದ್ಧಿಯೇ ಹೊನ್ನನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋದನೆಂದು ಹೇಳು " ಎಂದು ಹೇಳಿದನು .

ಇ] ಎಂಟು / ಹತ್ತು ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿ ,

1. ' ವ್ಯಕ್ತಿಸಾಕ್ಷಿ ' ಪಾಠದಲ್ಲಿ ನೀವು ಮೆಚ್ಚುವ ಪಾತ್ರ ಯಾವುದು ? ಏಕೆ ?

' ವ್ಯಕ್ತಿಸಾಕ್ಷಿ ' ಪಾಠದಲ್ಲಿ ನಾವು ಮೆಚ್ಚುವ ಪಾತ್ರ ಧರ್ಮಬುದ್ಧಿಯದು . ಧರ್ಮಬುದ್ಧಿಯು ವ್ಯಾಪಾರಿ ಆದರೂ ಕಪಟವರಿಯದ ಸತ್ಯವಂತ , ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಮನೋಭಾವವುಳ್ಳವನು . ಸೂರ್ಯೋದಯಕ್ಕೆ ಮೊದಲೇ ಎದ್ದು ನಿತ್ಯಕರ್ಮ ಮುಗಿಸಿ ದೇವರು , ಗುರುಗಳು , ವೇದಾಧ್ಯಯನ ನಿರತರನ್ನು ಪೂಜಿಸುವವನು , ದುಷ್ಟಬುದ್ಧಿಯು ಮರದ ಪೊಟರೆಯೊಳಗೆ ತಂದೆಯನ್ನು ಕೂರಿಸಿ ಧರ್ಮಬುದ್ಧಿಯೇ ಚಿನ್ನ ಕದ್ದನೆಂದು ಹೇಳಿಸಿದಾಗಲೂ ಧರ್ಮಬುದ್ಧಿ ಕೂಗಾಡಲಿಲ್ಲ . ಶಾಂತನಾಗಿಯೇ ಇದ್ದನು . ಅವನಿಗೆ ದೇವರ ಮೇಲೆ ನಂಬಿಕೆ , ದೇವರಿದ್ದರೆ ಸತ್ಯವೇ ಹೊರಬರಬೇಕಿತ್ತು ಎಂಬುದು ಅವನ ಅನಿಸಿಕೆ , ಮರವನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಬೇಕೆಂದು ಮರವನ್ನು ಸುತ್ತಿದಾಗ ಅಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯ ಸಂಚಾರವಾಗಿರುವುದನ್ನು ಬುದ್ಧಿವಂತಿಕೆಯಿಂದ ಕಂಡುಕೊಂಡನು . ದುಷ್ಟಬುದ್ಧಿಗೆ ಬುದ್ಧಿಕಲಿಸುವ ಚಾಣಾಕ್ಷತನವನ್ನು ಮೆರೆಯುತ್ತಾನೆ . " ಸುಳ್ಳನ್ನು ಸುಳ್ಳಿನಿಂದಲೇ : ಮುಳ್ಳನ್ನು ಮುಳ್ಳಿನಿಂದಲೇ ಜಯಿಸುವಂತೆ " ಧರ್ಮಬುದ್ಧಿಯು ತಂತಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ತನಗೆ ಒದಗಿದ್ದ ಕೆಟ್ಟ ಹೆಸರನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಿ ಕೊಂಡನು . ಆದ್ದರಿಂದ ಸತ್ಯವಂತನಾದ ಧರ್ಮಬುದ್ಧಿ ಮೆಚ್ಚುಗೆಗೆ ಪಾತ್ರನಾಗುತ್ತಾನೆ .

2. ದುಷ್ಟಬುದ್ಧಿಯು ತಂತ್ರ ಅವನಿಗೆ ತಿರುಗುಬಾಣವಾದ ಬಗೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸಿ ,

ದುಷ್ಟಬುದ್ಧಿಯು ಧರ್ಮಬುದ್ಧಿಯೊಡನೆ ಸೇರಿ ವ್ಯಾಪಾರ ಮಾಡಿ , ಲಾಭ ಗಳಿಸಿದ್ದ ಹೊನ್ನನ್ನು ತಾನೇ ದೋಚಿ , ಕಳ್ಳತನವನ್ನು ಧರ್ಮಬುದ್ಧಿಯ ಮೇಲೆ ಹೊರಿಸಿ , ಇದಕ್ಕೆ ವಟವೃಕ್ಷವೇ ಸಾಕ್ಷಿ ಎಂದು ಧರ್ಮಾಧಿಕಾರಿಗಳ ಮುಂದೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ . ಇದರಿಂದ ಧರ್ಮಬುದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಧರ್ಮಾಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ . ದುಷ್ಟಬುದ್ಧಿಯು ತಂದೆಯ ಬುದ್ಧಿ ಮಾತನ್ನು ಆಲಿಸದೇ , ಮರದಿಂದ ಸಾಕ್ಷಿ ಹೇಳಿಸಲು ತನ್ನ ತಂದೆಯನ್ನೇ ಮೊಟರೆಯಲ್ಲಿ ಕೂರಿಸಿ , ಅವನಿಂದ ಧರ್ಮಬುದ್ಧಿಯೇ ಚಿನ್ನ ಕದ್ದನೆಂದು ಸುಳ್ಳು ಹೇಳಿಸುತ್ತಾನೆ . ಧರ್ಮಬುದ್ಧಿಯು ದೈವ ಭಕ್ತನಾಗಿದ್ದು ಸತ್ಯ ಹೊರ ಬರುತ್ತದೆ ಎಂದು ನಂಬಿದ್ದನು . ಅವನ ನಂಬಿಕೆಯು ಸುಳ್ಳಾದಾಗ ಮರದ ಬಳಿ ಪರೀಕ್ಷಿಸಿ ಮೊಟರೆಯೊಳಗೆ ಮನುಷ್ಯ ಸಂಚಾರವಾಗಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ . ಧರ್ಮಾಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ತಾನು ವ್ಯಾಪಾರಿಯ ಮನೋಭಾವದಂತೆ ಸುಳ್ಳು ಹೇಳಿದ್ದಾಗಿ , ಚಿನ್ನವನ್ನು ತಾನೇ ತೆಗೆದುಕೊಂಡುದಾಗಿ ತಿಳಿಸಿ , ಈಗ ಆ ಚಿನ್ನಕ್ಕೆ ಹಾವು ಸುತ್ತುಕೊಂಡಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿ , ಚಿನ್ನವನ್ನು ತೆಗೆಯಲು ಮರದ ಪೊಟರೆಗೆ ಹುಲ್ಲುಕಡ್ಡಿಯಿಟ್ಟು ಬೆಂಕಿ ಇಡುತ್ತಾನೆ . ಮೊಟರೆಗೆ ಹೋಗಿ ತುಂಬಿ ದುಷ್ಟಬುದ್ಧಿಯು ತಂದೆ ಪೇಮಮತಿ ಉಸಿರು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಮೊಟರೆಯಿಂದ ಉರುಳಿ ಪ್ರಾಣಬಿಡುತ್ತಾನೆ . ದುಷ್ಟಬುದ್ಧಿಯು ಕುಟಿಲತೆ ಧರ್ಮಾಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ . ಹೀಗೆ ದುಷ್ಟಬುದ್ಧಿಯು ತಂತ್ರ ಅವನಿಗೆ ತಿರುಗು ಬಾಣವಾಯಿತು ,

ಈ] ಸಂದರ್ಭಾನುಸಾರ ಸ್ವಾರಸ್ಯ ಬರೆಯಿರಿ .

1, “ ಪ್ರಕೃತಿ ವಿಕೃತಿಯಾದ ಮನುಷ್ಯನಾಯುಷ್ಯಂ ಕುಂದುಗುಂ ”

ಸಂದರ್ಭ : ಮರದ ಪೊಟರೆಯೊಳಗೆ ಅಡಗಿದ್ದ ದುಷ್ಟಬುದ್ಧಿಯು ತಂದೆ ಪೇಮಮತಿಯು ಮತಿಗೆಟ್ಟು , ಧರ್ಮದಹಾದಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು “ ಧರ್ಮಬುದ್ಧಿಯೇ ಹೊನ್ನನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡನೆಂದು ” ನುಡಿದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕವಿಯು ಈಮಾತನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ .

ಸ್ವಾರಸ್ಯ : - ಪಾಪಕರ್ಮನಾದ ದುಷ್ಟ ಮಗನ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ತಂದೆಯು ತೊಂದರೆಗೆ ಒಳಗಾದನು ಎಂಬುದನ್ನು ಪ್ರಕೃತಿ ವಿಕೃತಿಯಾದ ಮನುಷ್ಯನ ಆಯುಷ್ಯವು ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತದೆ ' ಎಂಬ ಮಾತು ಸ್ವಾರಸ್ಯಪೂರ್ಣವಾಗಿ ವರ್ಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ .

2. ಹುಸಿಯದ ಬೇಹಾರಿಯೇ ಇಲ್ಲ ”

ಸಂದರ್ಭ : - ಧರ್ಮಬುದ್ಧಿಯು ಆಲದ ಮರದ ಬಳಿ ಬಂದು ನೋಡಿ , ಮರವನ್ನು ಸುತ್ತು ಹಾಕಿ , ದೊಡ್ಡದಾದ ಮೊಟರೆಯನ್ನು , ಮನುಷ್ಯ ಸಂಚಾರವಾಗಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮಾಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಈಮಾತನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ .

ಸ್ವಾರಸ್ಯ : - ವ್ಯಾಪಾರಿ ವೃತ್ತಿಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮಬುದ್ಧಿಯು ಅಧರ್ಮಬುದ್ಧಿಯಾಗಿ ಸುಳ್ಳು ಹೇಳುವ ಮನಸ್ಸು ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಈ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಬಹು ಸ್ವಾರಸ್ಯಪೂರ್ಣವಾಗಿ ವರ್ಣಿಸಲಾಗಿದೆ .

3. “ ಸೊನ್ನೆನ್ನೆಲ್ಲಮಂ ನೀನೆ ಕೊಂಡ ”

ಆಯ್ಕೆ : ಈ ಮಾತನ್ನು ಕವಿ ದುರ್ಗಸಿಂಹನು ರಚಿಸಿರುವ “ ಕರ್ನಾಟಕ ಪಂಚತಂತ್ರ ” ಕೃತಿಯಿಂದ ಆಯ್ಕೆ ' ವ್ಯಕ್ತಿಸಾಕ್ಷಿ ' ಎಂಬ ಗದ್ಯಪಾಠದಿಂದ ಆರಿಸಲಾಗಿದೆ . ಸಂದರ್ಭ : - ದುಷ್ಟಬುದ್ಧಿಯು ಧರ್ಮಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಮೋಸಗೊಳಿಸಿ ಹೊತ್ತಿಟ್ಟ ಹೊನ್ನೆಲ್ಲವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಗುಳಿಯನ್ನು ಮೊದಲಿನಂತೆ ಮುಚ್ಚಿ ತಾನೇ ಧರ್ಮಬುದ್ಧಿಯ ಹತ್ತಿರ ಬಂದು “ ಖರ್ಚಿಗೆ ಹೊನ್ನು ಇಲ್ಲ , ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊನ್ನನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳೋಣ ಬಾ ” ಎಂದು ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ , ಹೊತ್ತಿಟ್ಟ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಹೊನ್ನನ್ನು ಕಾಣದೆ ಇದ್ದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಈ ಮಾತನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ .

ಸ್ವಾರಸ್ಯ : - ದುಷ್ಟಬುದ್ಧಿಯು ಇನ್ನು ಮಾತನಾಡದಿದ್ದರೆ ಅಪವಾದವು . ತನ್ನ ಮೇಲೆ ಬರುವುದೆಂದು ಹೊನ್ನೆಲ್ಲವನ್ನು ನೀನೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದ್ದೀಯೆ ” ಎಂದನು ಎಂದು ಕವಿ ಸ್ವಾರಸ್ಯಪೂರ್ಣವಾಗಿ ವರ್ಣಿಸುತ್ತಾನೆ .

4 , “ ಈತನ ಮಾತು ಅಶ್ರುತ ಪೂರ್ವಮ್ ”

ಸಂದರ್ಭ : - ದುಷ್ಟಬುದ್ಧಿಯು " ಆ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಹೊನ್ನನ್ನು ಇಡುವಾಗ ಈತ ಮತ್ತು ನಾನು ಅಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ ಯಾರು ಮನುಷ್ಯರು ಇರಲಿಲ್ಲ . ಆ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ಆಲದ ಮರವೇ ಸಾಕ್ಷಿ " ಎಂದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮಾಧಿಕರಣರು ಆಶ್ಚರ್ಯಗೊಂಡು ಈ ಮಾತನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ .

ಸ್ವಾರಸ್ಯ : - ಧರ್ಮಾಧಿಕರಣರು " ವ್ಯಕ್ತವು ಸಾಕ್ಷಿಯನ್ನು ಹೇಳುವುದು ಎಂಬುದನ್ನು ಹಿಂದೆ ಎಂದೂ ಕೇಳಿಲ್ಲ ಎಂದು ವಿಸ್ಮಯದಿಂದ ಹೇಳುವುದು ಬಹುಸ್ವಾರಸ್ಯಪೂರ್ಣವಾಗಿದೆ .

5. " ನಿನ್ನ ಪಟುವಿಗೆ ನಮ್ಮ ಕುಲಮನೆಲ್ಲಮನವ ಬಗೆ "

ಸಂದರ್ಭ : - ದುಷ್ಟಬುದ್ಧಿಯು ತನ್ನ ಮನೆಗೆ ಬಂದು ತನ್ನ ತಂದೆಯ ಕೈ ಹಿಡಿದು , ಏಕಾಂತ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಕರೆದುಕೊಂಡುಹೋಗಿ , ನೀನು ಆ ಮರದ ಪೊಟರೆಯಲ್ಲಿ ಅಡಗಿದ್ದು , ಧರ್ಮಬುದ್ಧಿಯೇ ಹೊನ್ನನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋದನೆಂದು ಹೇಳು " ಎಂದು ಹೇಳಿದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತ ತಂದೆಯು ಈ ಮಾತನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ .

ಸ್ವಾರಸ್ಯ : - ದುಷ್ಟಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ಅವನ ತಂದೆಯು " ನಿನ್ನ ಕೆಟ್ಟತನ ನಮ್ಮ ಕುಲವನ್ನು ನಾಶಮಾಡುವ ರೀತಿಯದಾಗಿದೆ " ಎಂದು ಹೇಳುವುದು ಸ್ವಾರಸ್ಯಪೂರ್ಣವಾಗಿದೆ .

ಉ] ಮೊದಲೆರಡು ಪದಗಳಂತೆ ಮೂರನೆಯ ಪದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಪದವನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ .

೧) ವಡ್ಡಾರಾಧನೆ :: ಶಿವಕೋಟ್ಯಾಚಾರ್ಯ :: ಪಂಚತಂತ್ರ : ದುರ್ಗಸಿಂಹ

೨) ಕಬ್ಬ : ಕಾವ್ಯ :: ಬೇಹಾರಿ : ವ್ಯಾಪಾರಿ

೩) ಅನ್ಯತ : ಸುಳ್ಳು :: ಕೃತ್ರಿಮ : ಮೋಸ , ವಂಚನೆ

೪) ಬಂದಲ್ಲದೆ : ಲೋಪಸಂದಿ :: ಧೃತಿಗೆಟ್ಟು : ಆದೇಶ ಸಂಧಿ

೫) ದೈವಭಕ್ತಿ - ತತ್ಪುರುಷ ಸಮಾಸ :: ಅಬ್ಬೋದರ : ಬಹುವ್ರೀಹಿ ಸಮಾಸ

ಉ. ಈ ಪದಗಳನ್ನು ವಿಂಗಡಿಸಿ ಸಂಧಿಯ ಹೆಸರು ಬರೆಯಿರಿ.

ಪೋಗಲ್‌ವೇಟ್ಟುಂ	- ಪೋಗಲ್	+ ಪೇಟ್ಟುಂ	= ಆದೇಶ ಸಂಧಿ
ತಕ್ಕನಿತು	- ತಕ್ಕ	+ ಇನಿತು	= ಲೋಪಸಂಧಿ
ಪೂಟ್ಟಿದೆ	- ಪೂಟ್ಟಿ	+ ಎದೆ	= ಲೋಪಸಂಧಿ

ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪದಗಳನ್ನು ವಿಗ್ರಹಿಸಿ ಸಮಾಸವನ್ನು ಹೆಸರಿಸಿ.

ಅತಿಕುಟಿಲ, ಕೈಕೊಳ್ಳುದು, ಕಟ್ಟೇಕಾಂತ, ಸ್ವಾಮಿದ್ರೋಹ, ಪರಧನ , ಧನಹರಣ , ಸಾಕ್ಷಿಮಾಡಿ, ಬಲವಂದು.

ಅತಿಕುಟಿಲ	-	ಅತಿಯಾದ	+	ಕುಟಿಲ	=	ಕರ್ಮಧಾರೆಯ ಸಮಾಸ
ಕೈಕೊಳ್ಳುದು	-	ಕೈಯನ್ನು	+	ಕೊಳ್ಳುದು	=	ಕ್ರಿಯಾ ಸಮಾಸ
ಕಟ್ಟೀಕಾಂತ	-	ಕಡಿದು	+	ಏಕಾಂತ	=	ಕರ್ಮಧಾರೆಯ ಸಮಾಸ
ಸ್ವಾಮಿದ್ರೋಹ	-	ಸ್ವಾಮಿಗೆ	+	ದ್ರೋಹ	=	ತತ್ಪುರಷ ಸಮಾಸ
ಪರಧನ	-	ಪರರ	+	ಧನ	=	ತತ್ಪುರಷ ಸಮಾಸ
ಧನಹರಣ	-	ಧನದ	+	ಹರಣ	=	ತತ್ಪುರಷ ಸಮಾಸ
ಸಾಕ್ಷಿಮಾಡಿ	-	ಸಾಕ್ಷಿಯನ್ನು	+	ಮಾಡಿ	=	ಕ್ರಿಯಾ ಸಮಾಸ
ಬಲವಂದು	-	ಬಲಕ್ಕ	+	ಬಂದು	=	ಕ್ರಿಯಾ ಸಮಾಸ

ಋ. ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪದ್ಯಭಾಗಕ್ಕೆ ಪ್ರಸ್ತಾರ ಹಾಕಿ ಛಂದಸ್ಸನ್ನು ಹೆಸರಿಸಿ ಲಕ್ಷಣ ಬರೆಯಿರಿ.

ಅ) ಅತಿಕುಟಿಲಮನಂ ಧನಲು ಭತೆಯಿಂದಂ ದುಷ್ಪಬುದ್ಧಿ ನುಡಿದಂ ಪುಸಿಯಂ

4	4	4	4	4
UUUU	U U -	UU -		
ಅತಿಕುಟಿ	ಲ ಮನಂ	ಧನಲು		
4	4	4	4	4
UU -	-	U - U	UU -	UU -
ಭತೆಯಂ	ವಂದು	ಷ್ಪಬುದ್ಧಿ	ನುಡಿದಂ	ಪುಸಿಯಂ

ಛಂದಸ್ಸು - ಕಂದ ಪದ್ಯ

ಲಕ್ಷಣ :

ಒಂದನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ೪ ಮಾತ್ರೆಯ ೩ ಗಣಗಳು ಮತ್ತು ಎರಡನೆಯ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ೪ ಮಾತ್ರೆಯ ೫ ಗಣಗಳು ಬಂದಿದ್ದು ಕಂದಪದಪೂರ್ವಾರ್ಧದ ಲಕ್ಷಣ ಹೊಂದಿದೆ

ಆದ್ದರಿಂದ ಇದು ಕಂದಪದ್ಯ ಭಂದಸ್ಸಾಗಿದೆ

ಆ)ಮೇದಿನಿಯಂ ಕ್ರಮಕ್ರಮದ ಪರ್ವಿದುದಾತನಭೋ ವಿಭಾಗಮಾ

ಛ	ಠ	ಢ	ಛ	ಛ	ಠ	ಲಗ
-ಉ	-ಉ -	ಉಉ	-ಉ ಉ	-ಉಉ	-ಉ -	ಉ-
ಮೇದಿನಿ	ಯಂತ್ರಮ	ಕ್ರಮದ	ಪರ್ವಿದು	ದಾತ್ತನ	ಭೋವಿಭಾ	ಗಮಾ

ಭಂದಸ್ಸು - ಉತ್ಪಲ ಮಾಲಾ ವೃತ್ತ

ಲಕ್ಷಣ :

ಈ ಪಾದದಲ್ಲಿ ೨೦ ಅಕ್ಷರಗಳು, ೨೮ ಮಾತ್ರಗಳು ,

ಭರನಭಭರಲಗ ಗಣಗಳು ಹಾಗೂ ಪಾದದ ಆದಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಗುರುಬಂದಿದ್ದುಇದು ಉತ್ಪಲ ಮಾಲಾ ವೃತ್ತ ಭಂದಸ್ಸಿನ ಲಕ್ಷಣವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.

ಆದ್ದರಿಂದ ಇದು ಉತ್ಪಲ ಮಾಲಾ ವೃತ್ತ ಭಂದಸ್ಸಾಗಿದೆ.

ಮೊದಲೆರಡು ಪದಗಳಿಗಿರುವ ಸಂಬಂಧದಂತೆ ಮೂರನೆಯ ಪದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಪದ ಬರೆಯಿರಿ :

1. ಕಬ್ಬು : ಕಾವ್ಯ : ಬೇಹಾರಿ :: ವ್ಯಾಪಾರ
2. ೨. ಅನೃತ : ಸುಳ್ಳು :: ಕೃತ್ರಿಮ : ಮೋಸ
3. ಬಂದಲ್ಲದೆ : ಲೋಪ ಸಂಧಿ :: ಧೃತಿಗೆಟ್ಟು : ಆದೇಶ ಸಂಧಿ
4. ದೈವ ಭಕ್ತಿ : ತತ್ಪರುಷ :: ಶಿತಿಕಂಠ : ಬಹುವ್ರಿಹಿ
5. ಸಂದೆಯ : ಸಂದೇಹ :: ಕೋಕಿಲಾ : ಕೋಗಿಲೆ
6. ನೇಸರ : ಸೂರ್ಯ :: ಮೇದಿನಿ : ಭೂಮಿ
7. ಮೊರೆ : ಪ್ರಾರ್ಥನೆ :: ಮೊಟೆ : ಗೋಳಾಟ
8. ನೆಲೆ : ಪ್ರವಾಹ :: ನೆರೆ : ಸಮೀಪ
9. ಕಂದಪದ್ಯ : ಮಾತ್ರಾಣ :: ವೃತ್ತಗಳು : ಅಕ್ಷರಗಣ

10 ಏರ್ : ಹತ್ತು :: ಏಟ್ : ಗಾಯ

11. ಕಟ್ಟೀಕಾಂತ : ಲೋಪಸಂಧಿ :: ಬಾಳುವಷ್ಟು : ಆಗಮಸಂಧಿ

12 ಆತಿಕುಟಿಲ : ಕರ್ಮಧಾರಯ :: ಕೈಕೊಳ್ಳುದು : ಕ್ರಿಯಾಸಮಾಸ

13. ಪರಧನ : ತತ್ಪರುಷ :: ಸಾಕ್ಷಿಮಾಡಿ : ಕ್ರಿಯಾಸಮಾಸ

14. ಕಟ್ಟೀಕಾಂತ : ಕರ್ಮಧಾರಯ :: ಸ್ವಾಮಿದ್ರೋಹ : ತತ್ಪರುಷ ಸಮಾಸ

15 , ಶಿತಿಕಂಠ : ಬಹುವ್ರೀಹಿ ಸಮಾಸ :: ಅಬ್ಜೋದರ : ಬಹುವ್ರೀಹಿ ಸಮಾಸ

ಕೆಳಗೆ ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಹೇಳಿಕೆಗಳಿಗೆ ನಾಲ್ಕು ಉತ್ತರಗಳನ್ನು ಕೊಡಲಾಗಿದೆ . ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಸೂಕ್ತವಾದುದನ್ನು ಆರಿಸಿ ಬರೆ :

೧. ' ಪರದು ' ಪದದ ಅರ್ಥ : ವ್ಯಾಪಾರ

೨. ' ಬೀಯ ' ಪದದ ಅರ್ಥ : ವ್ಯಯ

೩. ' ಕೆಲದೊಳ್ ' ಪದದಲ್ಲಿರುವ ವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯ : ಸಪ್ತಮಿ ವಿಭಕ್ತಿ

೪ .. ' ವ್ಯಾಪಾರಿ ' ಪದದ ತದ್ಭವ ರೂಪ : ಬೇಹಾರಿ

೫. ' ಪೂಳ್ಳೆಡೆ ' ಪದದಲ್ಲಿರುವ ಸಂಧಿ : ಲೋಪಸಂಧಿ

೬. ' ಧರ್ಮಾಧಿಕರಣ ' ಪದದಲ್ಲಿರುವ ಸಂಧಿ : ಸವರ್ಣದೀರ್ಘಸಂಧಿ

೭. ' ಭಂಗೋದರ ' ಪದದಲ್ಲಿರುವ ಸಂಧಿ : ಗುಣಸಂಧಿ

೮ ' ಮನುಷ್ಯನಾಯುಶ್ಯಂ ' ಪದದಲ್ಲಿರುವ ವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯ : ಪ್ರಥಮ ವಿಭಕ್ತಿ

೯. ' ಆದಿತ್ಯೋದಯ ' ಪದದಲ್ಲಿರುವ ಸಂಧಿ : ಗುಣಸಂಧಿ

೧೦ , ಮಹಾಸತ್ವರಾ ವೃತ್ತದ ಒಂದು ಸಾಲಿನಲ್ಲಿರುವ ಅಕ್ಷರಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ : ೨೨

೧೧ ಪ್ರತ್ಯರ್ಥಿ ' ಪದದಲ್ಲಿರುವ ಸಂಧಿ : ಯಣ್ ಸಂಧಿ

೧೨ , ' ಚೋದ್ಯಂಬಟ್ಟ ' ಪದದಲ್ಲಿರುವ ಸಂಧಿ : ಆದೇಶಸಂಧಿ

೧೩ ಕಂದ ಪದ್ಯದ ನಾಲ್ಕು ಸಾಲುಗಳಲ್ಲಿರುವ ಮಾತ್ರಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ೬೪

೧೪, ಜಾಗದ ' ಪದವು ಈ ಗಣಕ್ಕೆ ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿದೆ : ಭ-ಗಣ

೧೫ , ಉತ್ಪಲಮಾಲಾವೃತ್ತದ ಗಣವಿನ್ಯಾಸ : ಭರನಭಭರ

೧೬ , ' ಅಬ್ಬೋದರ ' ಪದವು ಈ ಸಮಾಸಕ್ಕೆ ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿದೆ : ಬಹುವ್ರೀಹಿ ಸಮಾಸ

೧೭. ' ಕಿಚ್ಚನಿಕ್ಕು ' ಪದವು ಈ ಸಮಾಸಕ್ಕೆ ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿದೆ : ಕಗರಿಯಾ ಸಮಾಸ

KannadaPdf.com